

פרק יח	
יתרו	סיכום
	<p>בואו של יתרו למדבר ועצתו למשה בעניין מינוי שופטים שיעזרו לו</p> <p>פסוקים א'- י"ב: הגעת יתרו למדבר: יתרו הגיע "אל משה אל המדבר" עם בתו צפורה אשת משה ושני בניה (בני משה). סיבת הגעתו למדבר: יתרו שמע את כל הנסים שעשה ה' לישראל בהוצאתם ממצרים ולאחר מכן: נס קריעת ים סוף, נס המים וכו'. הימצאות צפורה ובניה עם יתרו: * רש"י: משה החזיר את צפורה ובניהם למדין, כי לא רצה שיהיו בסכנת השהיה במצרים.</p> <p>משה סיפר ליתרו על "כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים" וכל התלאות שפקדו את ישראל במדבר, הצלת ה' אותם ונסיו עמם. תגובת יתרו: 1. ברך את ה'. 2. הקריב עולה וזבחים לה'.</p> <p>* רש"י: יתרו התגייר. בתחילה נקרא יתרו, ומשנתגייר הוסיפו לו את שמו ונקרא יתרו.</p> <p>פסוקים י"ג- כ"ז: למחרת הגעת יתרו למדבר – שפיטת משה את העם ועצת יתרו: יתרו ראה שמשה יושב לכדו לשפוט את העם מהבקר עד הערב.</p> <ul style="list-style-type: none"> לפי רש"י דבר זה התרחש לאחר מתן תורה בהר סיני, שכן אחרת לא יכול היה משה לומר כי הוא מודיע לעם "את חקי האלהים ואת תורותיו". המיקום במדבר: "אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלהים". ואילו על המסע מרפידים להר סיני מסופר רק בפרק הבא (י"ט, כ), לכן פרשה זו התרחשה לאחר המסע המתואר בפרק הבא, כשחננו ישראל בהר חורב (לפני או אחרי מתן תורה). <p>תגובת יתרו: "לא טוב הדבר אשר אתה עושה. נבל תבל גם אתה גם העם הזה אשר עמך..." עצת יתרו למשה: מנה שופטים מקרב "אנשי החיל" של העם והם יעזרו לך.</p> <p>תפקידי משה יהיו:</p> <ol style="list-style-type: none"> אתה תביא את דברי ישראל בפני ה'. אתה תלמד את העם את תורת ה' וחוקיו. אתה תכריע בשאלות הקשות. <p>תפקיד השופטים יהיה: הם יעזרו בשאלות ובנושאים הקלים יותר. * מעצת יתרו למדנו:</p> <ol style="list-style-type: none"> שיש צורך בחלוקת (בהאצלת) סמכויות בהנהגת העם. שאנשי ציבור צריכים להיבחר עפ"י מידותיהם הטובות. <p>משה קבל ויישם את עצת יתרו.</p>

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

שאלות ותשובות פרק יח'		
	שאלה	תשובה
1 פרק יח "וישמע יתרו" (א'-ה')	א. "וישמע יתרו". מה בדיוק שמע יתרו שהביאו אל המדבר? (רש"י לפס' א') ב. ציין היכן מתוארים שלושה מן הניסים ששמעם הגיע ליתרו. ג. מהו השינוי שעבר יתרו בחייו לאור מה שמע ומהו שבחו במעשה בואו אל המדבר? (רש"י לפס' א', ה').	"וישמע" את נס קריעת ים סוף ונס הניצחון במלחמת עמלק, "את כל אשר עשה אלקים" בירידת המן והוצאת המים מן הסלע (והמתקת המים במרה) ובעמלק, וגזולה שמכולם – הוצאת ישראל מצרים. ב. קריעת ים סוף: שמות י"ז, טו-לא. מלחמת עמלק: י"ז, ח-יג. ירידת המן: ט"ז, ד-לא. המים במרה: ט"ו, כב-כה הוצאת מים מן הסלע ברפידים: י"ז, א-ז. ג. לפי רש"י (בעקבות חז"ל) יתרו התקרב לה' ולתורה והתגייר.
2 יח בגרות אשת משה ובניו (ב'-ד')	א. מהם שמות ילדיו של משה ומהי הסיבה לקריאתם בשמות אלה? (ב', כב. י"ח, ג-ד) ב. אם יצא משה ממדין למצרים עם אשתו ובניו (ד', כ) כיצד זה באו צפורה ובניו אליו עתה ממדין? (רש"י לפסוק ב')	א. גרשם – ע"ש שהיה משה במדין גר בארץ נכריה. אליעזר – כי ה' היה בעזרו של משה והצילו מחרב פרעה (כשנתגלה דבר הריגתו את המצרי). ב. צפורה ובניה חזרו למדין עוד לפני הגעתם למצרים כי אהרן, שפגש את משה בדרך, אמר לו שאין טעם להביאם למקום רע ליהודים.
3 פרק יח "ויחד יתרו על כל הטובה" (ח'-י"ב)	א. מה ספר משה ליתרו לאחר הגעתו למדבר (ח') ומה היו תגובותיו של יתרו (2) לשמע דברי משה? (ט'-י"א). ב. הסבר את תיאור תגובתו של יתרו – "ויחד יתרו" ואת דבריו "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם".	א. משה ספר ליתרו על כל הקורות אותם מזמן המכות ועד עתה: יציאת מצרים, קריעת ים סוף, קש"י הדרך ונסי ה' עמם במים ולחם ובהצלה מעמלק. יתרו ברך את ה' שהציל את ישראל ואמר שעתה ידע כי ה' גדול מכל האלהים, וכן הקריב עולה וזבחים לה'. ב. יתרו שמח לשמע על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל (ולפי הדרש: נעשה בשרו חיזודין חיזודין משום שנצטער על אבוד המצרים). "כי בדבר אשר זדו עליהם" – אותו דבר אשר זדו המצרים לעשות לישראל קרה להם עצמם.
4 פרק יח עפ"י שאלת בגרות	א. כתוב שני מקרים בהם מסופר בספר שמות על הקרבת קרבנות לפני מתן תורה. (י"ב. י"ח, יב). ב. איזו הקרבת קרבנות נוספת התרחשה לפי רש"י לפני מתן תורה (כ"ד, ה, ורש"י לכ"ד, א) ומה מסופר בפרק י"ח אשר התרחש לפי רש"י לאחר מתן תורה (רש"י לפס' י"ג)?	א. שמות י"ב: קרבן פסח. שמות י"ח, יב: קרבן יתרו לה'. ב. בשמות כ"ד, ה מסופר שלפני שמשה עלה להר ה' הוא בנה מזבח ונערי בני ישראל העלו עליו עולות וזבחים. לפי רש"י (לכ"ד, א) תיאור זה שייך לזמן שלפני מתן תורה. לפי רש"י תיאור ישיבת משה לשפוט את העם לקוח מהזמן שאחרי מתן תורה, שכן לפני כן אי אפשר לומר שמשה הודיע לעם "את חוקי האלקים ואת תורותיו" (פס' ט"ז).
5	א. מה גרם ליתרו לומר למשה "לא טוב	

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

<p>העם מן הבוקר עד הערב לבדו וכי לא יוכל להמשיך בכך לאורך זמן. ב. יתרו הציע למשה שייקח אנשי חיל מישראל אשר יעזרו לו בכך שהדברים הקטנים יותר יבואו אליהם והדברים הגדולים יגיעו אל משה. ג. תפקידי משה יהיו: להביא את הדברים לפני ה' כשאנינו יודע את התשובה, להורות לעם את החוקים והתורות כדי שידעו כיצד לנהוג, ולשפוט בדברים הגדולים, שידיעתם של השופטים העוזרים לו - אינם מגעת.</p>	<p>הדבר אשר אתה עושה" (י"ז) ו"נבל תבל גם אתה גם העם הזה?" ב. מה הציע יתרו לשנות בכדי לפתור בעיה זו? ג. מה יהיו שלושת תפקידיו של משה לפי עצת יתרו? (י"ט- כ"ב).</p>	<p>פרק יח עפ"י שאלת בגרות עצת יתרו למשה (י"ג- כ"ו)</p>
<p>א. יעל אשת חבר הקיני, שהייתה ממשפחתו של יתרו, הרגה את סיסרא. ב. שאול בקש מהקיני להתרחק מעמלק לפני שפתח במלחמה נגדם כדי שלא יפגעו. נימוקו היה שהקיני עשה חסד עם ישראל בזמן יציאת מצרים.</p>	<p>היחסים הטובים שבין ישראל לבין משפחת יתרו וצאצאיו נמשכו תקופה ארוכה. א. כיצד באו לביטוי יחסים אלה בתקופת דבורה הנביאה? ב. כיצד באו לביטוי היחסים הטובים שבין ישראל למשפחת יתרו לפני שיצא שאול להילחם בעמלק (שמ"א ט"ו), וכיצד נימק שאול את יחסו למשפחת יתרו?</p>	<p>6 פרק יח עפ"י שאלת בגרות</p>
<p>א. השופטים יהיו "אנשי חיל", שהם אנשים עשירים ובמעמד גבוה, שאינם צריכים לחשוש ולהחניף לבעל מעמד גבוה מהם ולהפלות בין אנשים. "אנשי אמת" שאפשר לסמוך על דבריהם, ו"שונאי בצע" שאינם מייחסים חשיבות לממון עצמם ועלולים לקחת שוחד וכדו'. ב. תפקיד הזקנים היה לעזור לאהרן וחור לשפוט את ישראל בזמן שמשה עולה להר האלקים. ג. לאחר תלונות העם הביע משה בפני ה' את הקושי שבתפקידו ("למה הרעת לעבדך... לשום את משא כל העם הזה עלי") וה' אמר לו שיקח שבעים איש מזקני ישראל כדי לעזור לו. לא מדובר כאן דווקא בשיפוט אלא בעזרה בנשיאה בטורח העם, תלונותיהם ומעשיהם היום יומיים.</p>	<p>א. מה מאפיין את השופטים שייקח משה כדי לעזור לו (כ"א ורש"י). ב. עפ"י הכתוב בשמות כ"ד מהו התפקיד שהטיל משה על זקני ישראל כאשר עלה להר האלקים? היעזר ברש"י לפסוק י"ד. ג. מה הייתה הסיבה שבגללה נצטווה משה לאסוף שבעים איש מזקני ישראל ומה היה תפקידם עפ"י המסופר בספר במדבר? (במדבר י"א, יא- יז).</p>	<p>7 פרק יח עפ"י שאלת בגרות "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל" (כ"א)</p>